

спонсорства на користь інвалідів; 4) недостатня консолідація інвалідів з метою відстоювання своїх прав.

Велика кількість бар'єрів існує і в самій сфері вищої освіти України: недостатній рівень якості середньої освіти інвалідів і у зв'язку з цим проблеми із вступом у ВНЗ; під час навчання – проблеми зі здоров'ям і, як наслідок, проблеми із пропусками занять; проблеми сумісництва навчання та медичної реабілітації; відсутність відповідних зручностей у ВНЗ (кімнат відпочинку, спеціальних гігієнічних кімнат); проблеми забезпечення навчальною та методичною літературою; недостатність інформаційних технологій, тощо. Враховуючи всі перераховані перешкоди, потреба в отриманні вищої освіти для більшості осіб з інвалідністю залишається нереалізованою, та, як наслідок, отримати бажану професію інваліду важко без зовнішньої підтримки.

Отже, на нашу думку, процес соціальної інтеграції осіб з обмеженими можливостями буде ефективним і сприяти формуванню мотиваційно-особистісного, інтелектуально-змістовного та організаційно-дієвого компонентів їх життєдіяльності якщо:

- корекційна фізкультурно-спортивна діяльність буде ґрунтуватися на комплексному, особистісно-орієнтованому підходах щодо надання соціальної, психологічної, педагогічної, юридичної, медичної допомоги особам з психофізичними вадами розвитку та членам їх сімей;
- створити адекватне середовище, спрямоване на розвиток активності в аспекті формування провідної діяльності та самореалізації осіб з обмеженими можливостями;
- оптимізувати процес формування професійного рівня готовності психологів, дефектологів, фізкультурних працівників, реабілітологів, соціальних працівників, лікарів, батьків до соціально-педагогічної діяльності з людьми, що мають особливі соціальні потреби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бурова Г.В. Соціальна інтеграція молоді з функціональними обмеженнями. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vmsu/2007-02/07bgviii.htm.
2. Глоба О.П. Соціалізація дітей та молоді з обмеженими можливостями в умовах регіонального реабілітаційного простору. // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Зб. Наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010.-№15.
3. Жулина Е.В., Кудрявцев В.А. Основы социальной реабилитации и профориентации: учебное пособие. / Е.В.Жулина, В.А. Кудрявцев. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – С. 17-21.
4. Іванова І.Б. Проблеми соціально-психологічної адаптації інвалідів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтеграція аномальної людини в сучасній системі соціальних відносин». – К., 1994. – С. 32-34.
5. Романов П.В., Ярская – Смирнова Е.Р. Политика инвалидности: Социальное гражданство инвалидов в современной России. – Саратов: Изд-во «Научная книга», 2006.– 260 с.
6. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник / НПУ імені М.П.Драгоманова. - К., 2009. - Ч.2: Навчання і виховання дітей. - 224с.
7. Шевцов А.Г. Освітні основи реабілітології: [монографія] /А.Г.Шевцов. - К.: «МП Леся», 2009, - 483с.
8. Черняева Т.И. Социальная реабилитация «нетипичных» детей. (Зарубежный и российский опыт). – Режим доступу: http://www.isras.ru/files/File/Socis/2005-6/chernyaeva_soc_rehabi.pdf.

УДК: 376.36.053-3

НОВАТОР ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ – М.І.ПИРОГОВ

Кот М.З.

кандидат педагогічних наук, доцент

Даниленко Ю.А.

Інститут корекційної педагогіки та психології

НПУ імені М.П.Драгоманова

В статті розглядається педагогічна діяльність вітчизняного видатного педагога-просвітителя, організатора народної освіти, суспільного діяча, почесного члена і почесного доктора багатьох вітчизняних та іноземних університетів ХІХ ст. Миколи Івановича Пирогова, творча спадщина якого ввійшла в скарбницю вітчизняної педагогіки.

Ключові слова: М.Пирогов, освіта й виховання, жіноча освіта, чоловіча освіта.

Key words: N.Pirogov, education; female education; male education.

Відомий вчений Микола Іванович Пирогов (1810-1884) був не тільки великим лікарем-хірургом, вченим і медиком, а й видатним педагогом-просвітителем та громадським діячем свого часу.

Формування наукового погляду на проблему навчання й виховання М.І.Пирогов проявив з шкільного віку. Систематично, невпинно з винятковою терплячістю докладав зусиль у сприянні росту науки і культури, створенні сприятливих умов для функціонування середньої школи, яка б, на його думку, повинна розвиватися на основі широкої диференціації знань, давати загальнолюдську освіту, навички, необхідні або для ведення професійної діяльності, або для правильної організації домашнього господарства й виховання дітей.

У цьому напрямку М.Пирогов вбачав здатність можливості шкіл відповідати запитам тогочасного суспільства. «Ми маємо багато таких дітей, які через несприятливість й через неолік матеріальних засобів не можуть довго вчитися і просяться скоріше в практичне життя». [2 - 21]

Він вказував, що суспільство не може бути байдужим до успіхів і невдач виховання і зобов'язане коригувати його поступовий хід.

Свої головні педагогічні ідеї, погляди на значення, завдання освіти у вихованні молодого покоління Микола Іванович приділяв саме навчанню і вихованню, тобто питанням самого життя, смислу життя людини та її покликанням, шляхам і засобам навчання й виховання молоді.

Як гуманіст, М.Пирогов висловлював думку про нову шкільну систему, яка була б доступна і єдина для дітей, великих і малих; він прагнув до здійснення загального початкового навчання дітей усіх класів та національностей, в яких кожна дитина могла б здобути освіту відповідно до своїх здібностей і матеріальних можливостей батьків, що було кроком уперед і забезпечувало доступ до освіти дітям з непривілованих верств.

М.Пирогов виступав за загальнодоступну, єдину для всіх школу, що дає загальну освіту, а на її основі – спеціальну. Він вважав, що загальна освіта має забезпечити формування подальших якостей людини, це, насамперед, переконання, словом і особистим прикладом, створення атмосфери поваги і довіри між вихователем та учнем, бо в школі виховання має бути засноване на моральній довірі і повазі, які спрямовують людину на служіння людству. у своїх переконаннях М.Пирогов вбачав єдність слова і діла, прагнення трудитися в ім'я майбутнього, навчати любити прекрасне, турбуватися про сучасне і майбутнє, прагнути до самовдосконалення.

Головним у дітей, на його думку, повинно бути моральне виховання, вироблення у них стійких моральних переконань, формування їх, бути здатними до самовдосконалення, завдяки чому можна виробити справжні якості людини.

Основою виховання моральності в людині М.Пирогов вбачав християнську релігію і наполягав на необхідності релігійного виховання дітей з якомога ранішнього віку, бо майбутнє людини значною мірою залежить від її вихованості, тому виховання слід починати від народження.

Виховувати дитину – це означає необхідність вироблення у неї розуміння речей оточуючого суспільного світу, поступового виховання доброти, моралі, з врахуванням інших спеціальних впливів, усвідомлення високого покликання її у життєвому просторі.

В кожній його роботі ми знаходимо глибокі, оригінальні думки, поради й практичні вказівки в цьому напрямку. Обрані ним питання й характерні рішення вводять педагогів у найбільш важливі і вирішальні сторони корекційно-виховної роботи в школі.

М.Пирогов пропонував ідею якісного колективного виховного впливу на особистість учня, згуртованості педагогів у цьому напрямку. У такий спосіб доволіний вплив педагогів отримує не тільки єдність, але й природно більшу різнобічність і глибину корекційно-виховного впливу на учня.

Він вимагав від педагогів «під час обговорення кожного вчинку» не формального юридичного відношення до учнів, а «свідомого вникнення в ті обставини», якими викликається поведінка учня. З цією метою Микола Іванович пропонував вихователям ведення «книжкових журналів», де б вони відзначали з належними подробицями виховні моменти, які були проведені з учнями, помічені ними вчинки, їхній напрям думок і – тільки для себе. Особливим напрямком у цьому М.Пирогов ставив перед педагогами важливе й основне завдання в мистецтві виховання – вивчати своїх учнів та індивідуалізувати виховний вплив на нього. Звертає увагу педагогів всебічно вивчати духовний світ дитини, щоб її осуджувати – необхідно бачити її внутрішню сторону, її духовний світ.

Однією з найважливіших педагогічних ідей виховного процесу постало гуманне ставлення до дітей, формування людяності у дитини, не допускати її приниження. Ідеї гуманістичної освіти постійно домінували в педагогічно-виховній системі М.Пирогова.

Працюючи попечителем Київського навчального округу, М.Пирогов закликав педагогів, батьків до благодійництва й вияву милосердя, радив присвятити його винятково дітям.

Він один із перших педагогів-мислителів, який вказував на нерозривність навчання й виховання. Шкільне навчання повинно бути обов'язково виховуючим, інакше воно виявиться неповноцінним.

Кожний педагог повинен уміти виконувати функції вихователя. Якщо вчитель досконало володітиме методами викладання, то між ним та учнем існуватиме тісний моральний зв'язок і взаємна довіра, розуміння справи поєднання моральних і розумових сил, тоді він завжди буде авторитетом для учнів.

У настановах М.Пирогов пропонував вихователям обговорювати кращий передовий педагогічний досвід, проводити обмін досвідом з виховної роботи. Він вважав обов'язковим, щоб виховання і навчання проводилось рідною мовою.

Особливого значення М.Пирогов надавав сімейному вихованню. Його він вважав тією сходинкою, з якої починає формуватись майбутня людина, тією основою, на якій будується подальша шкільна освіта. Головне призначення матері – бути підготовленою до виховання своєї дитини, володіти здатністю уміло, ясно, зрозуміло контактувати з дитиною, постійно працювати над її вихованням.

Цим М.Пирогов підкреслює високу оцінку природної сутності жінки як матері і вихователя. Особливо вбачає важливість її виховної роботи з дитиною в її ранньому віці. Доглядаючи за дитиною, використовуючи ігрову діяльність, навчаючи першим словам, мати постає «головним зодчим суспільства». [3. – 49]

Вся адміністративно-педагогічна, літературно-педагогічна діяльність М.Пирогова була для нього не тільки справою виконання службових обов'язків, а справою совісті. Він вніс в теорію і практику вітчизняної педагогіки самостійну, найбільш передову систему народної освіти, незалежну від зарубіжного впливу. Уважно і чутливо відносився до дітей і молоді, глибоко і вдумливо враховував особливості мислення і емоційно-вольової сфери дітей, і в цьому в його працях закладені основи гуманного розуміння відношення до дітей, поєданого з глибокою вірою в шляхетність юної дитячої душі. У вихованні дитини, - висловлювався педагог, - необхідні щирість і правдивість наставника, його любов і повага до дитини.

В цьому ідеї Миколи Івановича співзвучні ідеям корифеїв самостійної педагогічної думки – Л.М.Толстого, К.Д.Ушинського.

Особисто Микола Іванович був зразком у ставленні до дітей та молоді, повазі до них. Тому своєю діяльністю, своїм відношенням до роботи, до людей, Микола Іванович залишив не згасаючий слід світлого прикладу всім, хто мав справу з ним особисто, вивчав його педагогічні твори.

Могутній талант і невтомна енергія Миколи Івановича Пирогова залишили глибокий, науковий слід не лише в історії медицини. Геніальний хірург і анатом, блискучий клініцист, неперевершений експериментатор, автор багатьох наукових творів, методів дослідження і лікування, він ще був видатним педагогом і організатором, талановитим вихователем і педагогом, зробивши неоціненний внесок у педагогічну науку, теорію і практику. В історії залишив слід реформатора народної освіти, передової оригінальної педагогічної думки.

Своєю плідною педагогічною та науковою діяльністю, де викладено багато актуальних ідей, М.І.Пирогов вписав славу сторінку в історію вітчизняної педагогічної науки. В його працях і листах, заповітах була глибока віра в людину, її високу значимість у житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пирогов Н.И. Вопросы жизни // Пирогов Н.И. Избранные педагогические сочинения. – М., 1985.
2. Пирогов Н.И. Мысли и замечания о проекте устава училищ, состоящих в ведомстве Министерства народного просвещения / Н.И.Пирогов // Избр. пед. соч. – М.: Педагогика, 1985. – С. 219.
3. Красновский А.А. Педагогические идеи Н.И.Пирогова. – М.: Учпедгиз. 1949. – 145 с.
4. Чорний В.П. Науково-педагогічна діяльність М.І.Пирогова: До 180-річчя з дня народження. – К.: Т-во «Знання», 1990. – 32 с.

УДК 376. 433. 016:821,162

СТАРАННІСТЬ І ЧИТАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ УЧНІВ

Кравець Н.П.

кандидат педагогічних наук
Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П. Драгоманова

У статті розглядаються питання старанності як однієї зі складових характеристики читацької діяльності розумово відсталих учнів.

В статтє рассматриваются вопросы прилежания как одной из составляющих